

ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ ЯК АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ФОРМА ПРОТИДІЇ ЕКОНОМІЧНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Максим Володимирович КУТЕРГА,

кандидат юридичних наук

Важливість виокремлення форм протидії економічній злочинності в Україні пов'язана з тим, що забезпечення довгострокової фінансової стабільності в Україні вимагає скоординованих зусиль усіх учасників фінансового ринку, включаючи національні банки, небанківські фінансові установи, інші регулятори ринку, та ефективної підтримки з боку державних органів [1, с. 48]. При цьому саме на форми протидії економічній злочинності покладається основне функціональне навантаження в процесі забезпечення фінансової стабільності та економічної безпеки в Україні.

Однією з провідних форм протидії економічним правопорушенням є фінансовий моніторинг. Погоджуємося з тим, що «роль фінансового моніторингу неможливо недооцінювати. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» спрямований саме на удосконалення та уточнення окремих норм законодавства з питань запобігання і протидії легалізації (відмиванню) доходів, а також узгодження та покращення положень законодавчих актів, що змінюються, забезпечення реалізації положень нових міжнародних стандартів у сфері протидії відмиванню коштів та боротьби з фінансуванням тероризму. Фінансовий моніторинг як інститут економічної безпеки спроможний подолати небезпечні для економіки держави загрози, однак основне – створити механізм ефективного виконання та впровадження норм новоприйнятого закону» [2, с. 73].

Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» визначено, що «державний фінансовий моніторинг спеціально уповноваженого органу – сукупність заходів із збору, обробки та аналізу інформації про фінансові операції, що подається до спеціально уповноваженого органу суб'єктами первинного і державного фінансового моніторингу та іншими державними органами, відповідними органами іноземних держав, іншої інформації, що може бути пов'язана з підозрою в легалізації (відмиванні) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванні тероризму та/або фінансуванні розповсюдження зброї масового знищення та/або з іншими незаконними фінансовими операціями, а також заходів з перевірки такої інформації згідно із законодавством України та інших заходів, спрямованих на виконання вимог законодавства у сфері запобігання та протидії» [3].

Забезпечення здатності органів влади виявляти та зупиняти потоки грошей, що живлять організовану злочинність, є одним із ключових викликів, з якими ми стикаємося сьогодні. Держави-учасниці ОБСЄ зобов'язали-

ся боротися з відмиванням грошей та фінансуванням терористичної діяльності. Розуміння ризиків та вразливостей фінансових систем є важливим елементом будь-яких зусиль щодо боротьби з відмиванням грошей/фінансуванням тероризму. Глобальний наглядовий орган, Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) закликає національні юрисдикції регулярно проводити оцінки ризиків, щоб виявити ці ризики та таким чином забезпечити ефективне реагування правоохоронних органів [4].

На думку О. Адамовського, «система фінансового моніторингу активно розвивалася протягом останніх років. Ключовим суб'єктом у ній виступає Держфінмоніторинг, який є центральним органом влади і покликаний регулювати і координувати діяльність у сфері фінансового моніторингу. Протягом останніх років ця інституція реалізувала низку проєктів, процедур та операцій, пов'язаних із попередженням та мінімізацією зловживань у фінансовій сфері. Зважаючи на тенденції розвитку сучасного цивілізованого суспільства, на сьогодні регулювання фінансового моніторингу здійснюється на засадах цифровізації, що є об'єктивно невідворотним процесом. Підвищення ефективності операцій у здійсненні фінансового моніторингу та зниження рівня зловживань у цій сфері розцінюються як важливі завдання, які здатна вирішити цифровізація, проте ця сфера не позбавлена невідв'язаних питань» [5, с. 19].

Таким чином, форма фінансового моніторингу дозволяє оперативно відслідковувати підозрілі фінансові операції, завчасно вживати заходи щодо запобігання злочинній активності, зокрема корисливій, яка спрямовується саме на особисте збагачення, досягнення злочинцями високого життєвого рівня всупереч вимогам законодавства. Так, фінансовий моніторинг лежить в основі нівелювання самоцілі злочинної діяльності в економічній сфері. Задля цього інструменти фінансового моніторингу базуються на системі адміністративно-правових норм, які визначають правовий статус його суб'єктів, основи їх взаємодії з іншими органами публічної влади, прийняття управлінських рішень і їх переведення у цифровий формат.

Список використаних джерел:

1. Makarov I., Todorov P., Riabokon N. Methods and mechanisms for ensuring financial and economic security of Ukraine. *Збірник наукових праць ЧДТУ*. 2023. Випуск 69. С. 43-50.
2. Кіріка Д.В. Фактори становлення фінансового моніторингу як інституту економічної безпеки України. *Науковий журнал «Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2020. Том 31 (70) № 2 Ч. 2. С. 70-74.
3. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06 грудня 2019 р. № 361-IX // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.
4. Strengthening Ukraine's financial monitoring system preparedness to fight money laundering and financing of terrorism threats // OSCE: сайт. URL: <https://projects.osce.org/osce-secretariat-exb-support-programme-for-ukraine/536852>.
5. Адамовський О. Особливості функціонування системи фінансового моніторингу в Україні. *Щомісячний інформаційно-аналітичний журнал*. 2023. № 5. С. 16-20.